

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.om@gov.fi
VN/33578/2025

Lapin hyvinvointialueen lausunto valtioneuvoston asetuksesta saamen kielen toimistosta ja valtioneuvoston asetuksesta saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamisesta VN/33578/2025

Lapin hyvinvointialue kannattaa asetusten uudistamista. Uuden saamelaiskäräjälain muutosten huomiointi asetuksissa selkeyttää sääntelyä ja helpottaa sen tulkintaa. Erityisesti Lapin hyvinvointialue on tyytyväinen Giellagáldun aseman tunnistamisesta yhteispohjoismaisena saamen kielten asiantuntijaelimenä.

Lapin hyvinvointialue on huomannut saamen kielen toimiston asemassa joitakin asioita, joihin se toivoisi lainsäätäjän ottavan kantaa asetuksessa.

Lapin hyvinvointialueen on toiminnassaan käytettävä kaikkia kolmea saamen kieltä silloin, kun se toimii saamelaisten kotiseutualueella tai saamelaisten kotiseutualueella asuvien asiakkaiden ja potilaiden kanssa. Hyvinvointialueella on velvollisuus hankkia saamenkielinen käännös esimerkiksi päätöksistä, ohjeistuksista, ilmoituksista ja lomakkeista. Saamen kielen toimistolla ei ole ollut resursseja vastata hyvinvointialueen käännöstarpeisiin. Hyvinvointialueella on itsellään kaksi vakituista ja yksi määräaikainen kielityöntekijää, mutta käännösten määrän vuoksi niitä joudutaan tilaamaan myös ulkoisilta toimijoilta. Hyvinvointialue on kilpailuttanut saamenkieliset käännöspalvelut hankintalain (1397/2016) mukaisesti 2025. Kilpailutus on tiedettävästi ensimmäinen laaja-alainen saamenkielisten palveluiden kilpailutus Suomessa. Tarjouksia saatiin hyvin vähän ja mikäli kilpailutettu tuottaja ei kykene vastaanottamaan tilausta, on se hankittava avoimilta markkinoilta suoraan hankintana. Kilpailutuksen aikana pohdittiin kahta ongelmaa: miten saamen kielen toimisto vertautuu hankintalakiin ja onko saamen kielen toimiston resurssi riittävä vastaanamaan tasapuolisesti eri viranomaisten tarpeisiin.

Saamen kielilain (1086/2003) 21 §:n mukaan viranomaisella, jonka tämän lain nojalla on annettava toimituskirjastaan saamenkielinen käännös tai saamenkielinen toimituskirja, on oikeus saada käännös saamen kielen toimistolta, jollei käännöksen hankkiminen muutoin käy sopivasti päinsä. Hyvinvointialue tulkitsee, että tämä tarkoittaa, että mikäli kilpailutettu palveluntuottajat eivät kykene vastaanottamaan hyvinvointialueen tarjoamaa käännöstyötä, olisi hyvinvointialueella oikeus saada käännös saamen kielen toimistolta. Tämä ei resurssipulan vuoksi kuitenkaan toteudu etenkin suurempien käännöstöiden kohdalla. Vastaavasti on epäselvää, mitä ”jollei käännöksen hankkiminen muutoin käy sopivasti päinsä” tarkoittaa sellaisten viranomaisten kohdalla, joiden ei ole tarvinnut kilpailuttaa saamen kielen käännöspalveluita. Herää kysymys viranomaisten tasapuolisesta kohtelusta

käännösten hankintakustannusten puolesta. Hankintalain yksi keskeisimmistä tavoitteista on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja tehostaa hankintojen taloudellisuutta. Etenkin inarinsaamen ja koltansaamen kääntäjiä on paitsi ajoittain vaikea saada, ovat myös hinnat avoimilla markkinoilla huomattavasti saamen kielen toimiston hintoja korkeammat. Lisäksi on epäselvää, voiko saamen kielen toimisto tarjota palvelujaan kilpailutuksessa, vai onko kyseessä nimenomaan hankintoja täydentävä palvelu.

Lapin hyvinvointialue pyytää valtioneuvostoa selventämään saamen kielen toimiston asemaa suhteessa hankintalakiin, sekä tarkistamaan toimiston nykyistä resursointia sekä asemaa viranomaisten tasapuolisuuden kannalta.

Lisätietoja:

Tuuli Miettunen

Vastuuyksikköjohtaja

Saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten sosiaali- ja terveystalveluiden vastuuyksikkö

tuuli.miettunen@lapha.fi

tel. 040 484 2676